

***ВІСНИК СТУДЕНТСЬКОГО
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
«ВАПРА»***

**ВІННИЦЬКОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ІНСТИТУТУ
ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Випуск 199

Вінниця 2025

ВІСНИК СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА «ВАПРА»

**ВІННИЦЬКОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ІНСТИТУТУ
ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Випуск 199

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
XIV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

***«Актуальні проблеми ефективного соціально-
економічного розвитку України»***

17 квітня 2025 року

Вінниця 2025

Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ, 2025. Вип. 199. 570с.

У Віснику розглядаються глобальні імперативи підприємницького потенціалу компаній на внутрішньому та зовнішньому ринках; проблеми та перспективи соціального забезпечення громадян; сучасні моделі, стратегії, технології менеджменту; стан, виклики та перспективи розвитку публічного управління в Україні; проблематика моделювання та проектування процесів управління в соціально-економічних системах. Значна увага приділяється стратегічним напрямкам розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в контексті динамічних євроінтеграційних процесів; фінансовому механізму забезпечення соціально-економічного розвитку країни; проблемам та перспективам торгівлі в реаліях сьогодення; маркетинговим технологіям в умовах інноваційного розвитку бізнесу. Висвітлюються регіональний та національний виміри тенденцій розвитку індустрії гостинності та харчової промисловості; політико-правові, історичні та соціально-психологічні тенденції державотворення в Україні. Досліджуються передумови професійної самореалізації молоді в умовах ринкової економіки: мовний, соціальний та міжкультурний аспекти.

Розраховано на аспірантів, молодих вчених, здобувачів вищої освіти, які цікавляться проблемами соціально-економічного розвитку суспільства.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії – **Замкова Н. Л.**, д-р філос. наук, професор
Відповідальний секретар – **Мартінова Л. Б.**, д-р екон. наук, професор

Члени редакційної колегії:

Громова О. Є., д-р екон. наук, доцент, **Заюков І. В.**, д-р екон. наук, доцент, **Прутська О. О.**, д-р екон. наук, професор, **Бондар А. А.**, канд. наук з фіз. виховання і спорту, доцент, **Гарбар В. А.**, канд. екон. наук, доцент, **Кокарча Ю. А.**, канд. політ. наук, доцент, **Крупельницька І. Г.**, канд. екон. наук, доцент, **Кудирко О. М.**, канд. екон. наук, доцент, **Кульганік О. М.**, канд. екон. наук, **Махначова Н. М.**, канд. екон. наук, доцент, **Мельничук О. П.**, канд. екон. наук, доцент, **Мерінова С. В.**, канд. екон. наук, доцент, **Непиталюк А. В.**, д-р філософії зі спеціальності «Економіка», **Тернова А. С.**, канд. техн. наук, доцент, **Шостак У. В.**, канд. психол. наук, **Пахомська О. В.**, старший викладач.

Свідоцтво Вінницького обласного управління юстиції про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації № 662-20-р серія ВЦ від 14 грудня 2006 року.

Добранська Л. В., 3 курс, група ФБСС-31д Науковий керівник: Маршук Л. М., кандидат економічних наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФІНАНСУВАННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	207
Дудніченко А. О., 3 курс, група ФБСФ-32д Науковий керівник: Романовська Ю. А., доктор економічних наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ РОЗВИТОК НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ.....	209
Євграфова О. О., 4 курс, група ФБСС-41д Науковий керівник: Гнидюк І. В., кандидат економічних наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ ПОСИЛЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТА ВНУТРІШНІХ ВИКЛИКІВ.....	211
Завялов А. О., 3 курс, група ФБСС-32д Науковий керівник: Нікітішин А. О., доктор економічних наук, професор Вінницький торгово-економічний інститут ДТЕУ СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	214
Зварич Я. О., 3 курс, група ФБСС-31д Науковий керівник: Маршук Л. М., кандидат економічних наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	216
Зеленянська К. В., 3 курс, група ФБСС-31д Науковий керівник: Маршук Л. М., кандидат економічних наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМАТИКА ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ.....	218
Івчук С. Р., 3 курс, група ФБСС-31д Науковий керівник: Тимошенко Н. М. кандидат економічних наук Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА.....	220
Каліон О. В., 3 курс, група ФБСС-32д Науковий керівник : Абдуллаєва А. Є. кандидат економічних наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ ДІЯЛЬНІСТЬ КРИПТОБІРЖ НА СВІТОВОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ: РИЗИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	223
Кардаш А. А, 3 курс, група ФБСС-31д, Науковий керівник: Тимошенко Н. М., кандидат економічних наук Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ АНАЛІЗ ВПЛИВУ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ ТА ВОЄННОГО СТАНУ НА БЕЗГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ В УКРАЇНІ.....	225

Євграфова О. О., 4 курс, група ФБСС-41д

Науковий керівник: Гнидюк І. В., кандидат економічних наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ

ПОСИЛЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ТА ВНУТРІШНІХ ВИКЛИКІВ

Бюджетна безпека держави є фундаментальною складовою її національної безпеки, відображаючи здатність держави забезпечувати стабільне та прогнозоване виконання своїх фінансових зобов'язань, ефективно реагувати на фінансові загрози та підтримувати стійкий економічний розвиток. В умовах зростаючої глобальної нестабільності, геополітичних напружень, пандемічних криз та внутрішніх соціально-економічних трансформацій, питання посилення бюджетної безпеки набуває особливої актуальності для України. Забезпечення належного рівня бюджетної безпеки є ключовою передумовою для збереження суверенітету, територіальної цілісності, підтримки макроекономічної стабільності, забезпечення соціального захисту громадян та реалізації стратегічних пріоритетів розвитку країни.

Теоретичні засади дослідження бюджетної безпеки держави ґрунтуються на розумінні бюджету як основного фінансового плану держави, що відображає її доходи та видатки. Бюджетна безпека охоплює широкий спектр питань, пов'язаних із збалансованістю бюджетної системи, стійкістю державних фінансів до зовнішніх та внутрішніх шоків, ефективністю управління державним боргом, прозорістю та підзвітністю бюджетного процесу, а також мінімізацією ризиків фінансової нестабільності. Концепція бюджетної безпеки тісно пов'язана з

поняттями фінансової стійкості, фінансової стабільності та економічної безпеки, виступаючи їхньою невід'ємною складовою [2].

Посилення бюджетної безпеки держави передбачає реалізацію комплексу заходів, спрямованих на зміцнення її фінансової спроможності та мінімізацію потенційних фінансових загроз. До ключових напрямів посилення бюджетної безпеки належать: оптимізація структури бюджетних доходів; підвищення ефективності бюджетних видатків; управління державним боргом на засадах стійкості; зміцнення фінансової дисципліни та прозорості бюджетного процесу; формування достатніх фінансових резервів; підтримка макроекономічної стабільності; міжнародне співробітництво у фінансовій сфері.

Для ілюстрації основних складових бюджетної безпеки держави та заходів щодо її посилення, нами наведена таблиця 1.

Таблиця 1 – Основні складові бюджетної безпеки держави та заходи щодо її посилення

Складові бюджетної безпеки	Ключові характеристики	Заходи щодо посилення
Стійкість доходної бази	Стабільні, диверсифіковані та прогнозовані надходження до бюджету	Розширення податкової бази, удосконалення податкового адміністрування, боротьба з тіньовою економікою, справедливий розподіл податкового навантаження
Ефективність бюджетних видатків	Раціональне, цільове та результативне використання бюджетних коштів	Впровадження програмно-цільового методу, оцінка ефективності бюджетних програм, оптимізація державних закупівель, запобігання корупції
Стійкість державного боргу	Контрольований обсяг, оптимальна структура та вартість державного боргу	Розробка стратегії управління державним боргом, мінімізація ризиків рефінансування та валютних ризиків, підтримання боргу на економічно прийнятному рівні
Прозорість бюджетного процесу	Відкритість, доступність та підзвітність інформації про формування та виконання бюджету	Публікація бюджетної інформації, проведення громадських обговорень, посилення парламентського контролю
Наявність фінансових резервів	Достатній обсяг ліквідних коштів для реагування на непередбачувані ситуації	Формування державних фінансових резервів відповідно до потенційних ризиків, визначення оптимальної структури резервів
Стійкість до зовнішніх та внутрішніх шоків	Здатність бюджетної системи абсорбувати негативні впливи без значних дисбалансів	Розробка антикризових заходів, диверсифікація економіки, зміцнення фінансового сектору
Макроекономічна стабільність	Низька інфляція, стабільний валютний курс, помірне безробіття	Здійснення відповідальної фінансової та монетарної політики, підтримка сприятливого бізнес-середовища

Джерело: сформовано та систематизовано автором

Одним із ключових аспектів посилення бюджетної безпеки України є

забезпечення макрофінансової стабільності. Це передбачає координацію фінансової та монетарної політики, спрямовану на стримування інфляції, підтримання стабільного валютного курсу та забезпечення фінансової стійкості банківської системи. Залучення міжнародної фінансової допомоги є важливим інструментом підтримки бюджетної безпеки в короткостроковій перспективі, проте стратегічною метою є поступове зменшення залежності від зовнішнього фінансування шляхом відновлення економічного зростання та збільшення власних доходів бюджету [4].

Іншим важливим напрямом є підвищення ефективності державних витрат. В умовах обмежених ресурсів, кожна гривня бюджетних коштів повинна використовуватися максимально ефективно. Це вимагає впровадження сучасних методів управління державними фінансами, таких як програмно-цільове бюджетування, оцінка результативності бюджетних програм та оптимізація державних закупівель. Запобігання корупції та боротьба з тіньовою економікою є невід'ємними складовими підвищення ефективності бюджетних видатків та зміцнення бюджетної безпеки [2].

Управління державним боргом також відіграє ключову роль у забезпеченні бюджетної безпеки. Зростання державного боргу, особливо в іноземній валюті, створює значні ризики для фінансової стабільності держави. Тому, розробка та реалізація зваженої стратегії управління державним боргом, спрямованої на мінімізацію боргового навантаження та диверсифікацію джерел фінансування, є важливим завданням [3].

Забезпечення прозорості та підзвітності бюджетного процесу є важливим фактором зміцнення довіри суспільства до дій держави та підвищення ефективності використання бюджетних коштів. Відкритий доступ до бюджетної інформації, можливість громадського контролю за бюджетними видатками та належна підзвітність державних органів сприяють запобіганню корупції та неефективному використанню державних ресурсів.

Формування достатніх фінансових резервів є важливим елементом забезпечення бюджетної безпеки в умовах високої невизначеності. Наявність резервних коштів дозволяє державі оперативно реагувати на непередбачувані економічні та фінансові шоки, мінімізуючи їхній негативний вплив на бюджетну систему та економіку в цілому.

Підсумовуючи, посилення бюджетної безпеки держави є комплексним та багатовекторним процесом, що вимагає скоординованих зусиль усіх органів державної влади, бізнесу та громадянського суспільства. В умовах сучасних глобальних та внутрішніх викликів, забезпечення належного рівня бюджетної безпеки є ключовою передумовою для сталого розвитку України, зміцнення її суверенітету та забезпечення добробуту її громадян. Подальші дослідження у цій сфері мають бути спрямовані на розробку конкретних механізмів та інструментів посилення бюджетної безпеки України з урахуванням її специфічних економічних та політичних умов.

Список використаних джерел:

1. Гнидюк І.В., Кісіль П.С., Полянська О.Л. Податки в «ДІЯ.СІТІ». Електронний журнал «Ефективна економіка». 2025. No 4. URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.4.85>(дата звернення: 15.03.2025)

2. Гнидюк І.В., Юренко А.О. Бюджетна безпека як невід’ємний складник національної безпеки держави. Серія: Економіка та підприємництво, 2021 р., №1 (118).

3. Замкова Н.Л., Гнидюк І.В. Державний борг України за масштабної кризи. SCIENTIA FRUCTUOSA (ВІСНИК Київського національного торговельно-економічного університету), 2022, 144(4), 110–121. URL: <http://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/1350/> DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2022\(144\)08](https://doi.org/10.31617/1.2022(144)08)

4. Маршук Л. М., Мовчан Д. О., Покойовий О. О. Особливості фінансової системи в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. № 37. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1228> (дата звернення: 15.04.2025)

5. Нікітішин А. О. Податкова політика як складова забезпечення суспільного розвитку. Економічний вісник університету. 2021. Вип. 48. С. 182-190.